

Het Leerorkest, een briljant idee

Door Noraly Beyer

Het zal je maar gebeuren dat je binnen één week bezoek krijgt van de koningin en twee dagen later een ereprijs in ontvangst neemt. Het overkwam het Leerorkest in Zuidoost. Eerst kwam koningin Beatrix op 20 november in NoLIMT luisteren naar het Leerorkest van de basisscholen Samenspel en Wereldwijs. Twee dagen later speelden dezelfde kinderen in het Muziekgebouw aan het IJ omdat het Leerorkest Amsterdam de Janusz Korczakprijs kreeg. Een tweejarlijkse wisselprijs voor een instelling die in navolging van Janusz Korczak, een Pools-Joodse kinderarts die in 1942 vermoord werd door de nazi's, respect toont voor de rechten van het kind. De jury vindt het uniek dat basisschoolleerlingen vier jaar onder schooldtijd les krijgen van professionele musici en direct leren spelen in een orkest.

Weken van te voren keken leerkrachten en leerlingen van de twee basisscholen uit naar de derde week in november. Ze wisten al vrij vroeg dat hun Leerorkest een mooie prijs zou krijgen, al hadden heel wat mensen aanvankelijk geen idee wie Janusz Korczak was. Maar het was een extra verrassing dat de koningin in diezelfde week op bezoek kwam. Het Leerorkest trad eerder op voor prinses Máxima, maar de koningin is 'nog koninklijker', zegt Jamie van 10 uit groep 7. Na afloop toont ze trots de foto's op haar mobiel. "De koningin heeft naar me gekeken en ze heeft voor ons geklappt". Jamie speelt trombone in het Klein Leerorkest, voor talentjes die ook naschoolse muziekles hebben. "Ik word blij van muziek als ik droevig ben," zegt ze.

Muziek even normaal als lezen

Dat vindt Marco de Souza, directeur Muziekcentrum Zuidoost en het Leerorkest, heerlijk om te horen. Hij was zelf 6 toen hij in zijn geboorteland Brazilië voor het eerst in aanraking kwam met klassieke muziek. Zijn oudste broer kocht 'ip's van Bach en Beethoven. Marco luisterde ernaar als hij in bed lag. "Dat was rustgevend in een gezin waar vader en moeder niks snapten van opvoeding. Ze waren allebei kleermaker en hadden het te druk met hun winkel." Op zijn 12de ging Marco stiekem naar de grote stad Sao Paulo om gitarras te nemen. Toen hij 16 was, maakte hij al muziek met kinderen uit de sloppenwijken. Zijn belangstelling voor de viola da gamba, een oud strijkinstrument, bracht hem

in 1986 naar Nederland. Hij studeerde verder in Utrecht, trouwde een Amsterdamse en is hier gebleven.

Iedereen riep dat hij gek was toen hij in 2007 met het Leerorkest begon. Maar nog steeds is hij ervan overtuigd dat muziek voor iedereen is. De Koninklijke belangstelling en de Korczakprijs ziet hij als een kroon op het werk van het Leerorkest. "Maar we zijn er pas," zegt hij, "als muziekles op de basisschool net zo normaal is als lezen, schrijven en rekenen. Soms vragen ouders mij na een week al: Heeft mijn kind talent? Aanleg? Dat is volstrekt onzin. Elk kind leert schrijven, maar we verwachten niet dat elk kind een Harry Mulisch wordt. Niemand vraagt zich af hoe het verder moet met een kind dat een hekel heeft aan rekenen of taal. Maar de meest gestelde vraag aan mij is wel, wat er gebeurt met een kind dat de muziekles niet leuk vindt."

Absolute stilte

Nou niks wat aan een ramp doet denken, merk ik zelf, als ik de eerste orkestrepeditie van dit schooljaar mag bijwonen in de gymzaal van basisschool Samenspel. Om de beurt oefenen groep 5/6/m 8 met dirigent Wouter Hakhoff. Het eerste uur is het rommeligst. De kinderen van groep 5 zijn voor het allereerst samen in een orkestformatie. Ze moeten nog leren dat ze goed moeten kijken en luisteren naar de dirigent. Zijn hand omhoog betekent absolute stilte. Bij een paar tikken van zijn stok op de lessenaar gaat iedereen recht zitten met de voeten op de grond. Na een paar keer oefenen is Hakhoff tevreden. Als hij

Jamie op de trombone

zegt dat hij van hen het allerbeste Leerorkest wil maken van Amsterdam en omstreken en ver daarbuiten, zie ik vooral glunderende gezichten. En de kinderen die eigenlijk geen zin hebben in dit verplichte nummer op school? Volgens mij zijn die nieuwsgierig genoeg om te ontdekken hoe een harp of een contrabas in elkaar zit en hoe ver je de schijf van een trombone kunt trekken. Bij de beginnelingen van groep 5 is het nog een klerie herrrie, maar bij de kinderen die al langer dan 1 jaar les krijgen, klinkt hun samenzang en samenspel veel beter, bijna al als een echt symfonieorkest.

D klinkt als een sirene

Yasmien, 10 jaar, gaat helemaal op in haar fagot. Ze houdt van "de typische

klinken "van dit instrument." "D klinkt als een sirene en G is vaak bozig." Jamie zweert bij de trombone die ze nu al 2 jaar bespeelt. "Met een trombone kun je geluiden nadoen, bijvoorbeeld van een olifant, een racewagen en een sirene." Sinds een jaar mag ze de trombone ook mee naar huis nemen. Haar vader brengt en haalt haar op zijn scooter van school op de dag dat ze muziekles heeft. "Ik zit achterop bij hem en hij houdt de kist met

de trombone tussen zijn benen." In 2007 verzamelde Marco de Souza uitspraken ter promotie van het Leerorkest. Ik zei dat het Leerorkest een briljant idee is en dat ik graag weer een kind van 8 in de Bijlmer zou willen zijn om op school cello te leren spelen. Na vijf jaar praat ik nog steeds onbeschoornd over het Leerorkest als een parel van Zuidoost.

www.muziekcentrumzuidoost.nl

Foto: Noraly Beyer

Yasmien op de fagot

Dirigent Wouter Hakhoff maant tot stilte